

MILAN POL, PETR NOVOTNÝ

**MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE PŘI INOVACI SYSTÉMU
VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ V UZBEKISTÁNU**
INTERNATIONAL COOPERATION IN THE INNOVATION OF THE
TEACHER EDUCATION SYSTEM IN UZBEKISTAN

Jedním z grantových programů Evropské unie, který již několik let jasně podporuje postupný přesun českých subjektů z pozice převážně přijímající strany do pozice strany nabízející a poskytující pomoc potřebnějším, je program Tempus. V jeho rámci se mohou také české instituce angažovat při rozvoji vzdělávání v řadě zemí jižní Evropy (zejména bývalé Jugoslávie) či Asie (zejména bývalého Sovětského svazu). Tuto příležitost před časem využil Ústav pedagogických věd FF MU vstupem do projektu *Centrum vzdělávání učitelů středních odborných škol (JEP_25174_2004)*. Koordinátorem projektu, který je nyní řešen již v druhém, návazném projektovém období, je Universita v Grenoblu, a vedle našeho ústavu jsou dalšími partnery Svobodná univerzita v Bruselu, Univerzita v Malaze a na straně příjemců několik uzbeckých vysokých škol pedagogického zaměření, mezi nimi v ústřední roli Státní pedagogická univerzita v Taškentu.

Cílem společné práce v projektu je podpora vzdělávání učitelů v Uzbekistánu, zejména pak těch jejích částí, kterých se bezprostředně týkají nové úkoly plynoucí ze zadání zásadní reformy středního školství v Uzbekistánu. Mezinárodní tým se tak v současnosti podílí na vytvoření Centra dalšího vzdělávání učitelů při taškentské Státní pedagogické univerzitě, a dále na přípravných pracích pro ustavení podobných center na dalších uzbeckých vysokých školách věnujících se přípravě učitelů – s regionálními centry se počítá ve střednědobém horizontu. První, nedávno ustavené centrum v Taškentu by mělo být významnou organizační a odbornou platformou pro uspokojování vzdělávacích potřeb až 60 tisíc učitelů, kteří pracují či budou pracovat v nově vytvářené struktuře všeobecných a odborných středních škol v zemi.

Podpora generovaná aktivitami projektu má několik hlavních směrů a řadu forem. Dosud šlo zejména o předávání zkušeností a znalostí klíčovým uzbeckým partnerům (mnohostranný podíl na formování odborného profilu příštích pracovníků centra – i těch, kteří působí v regionech), o materiální podporu rodičího se centra (zejména, ale nejen výpočetní technikou) a o pomoc při vytváření klíčo-

vých komunikačních struktur centra a jeho vnějšího okolí. Konkrétními formami práce na rozvoji učitelského vzdělávání v Uzbekistánu jsou v rámci tohoto projektu např. odborné semináře, studijní návštěvy uzbeckých kolegů v zemích partnerů projektu (zaměřené na dobré zkušenosti v učitelském vzdělávání, řízení a rozvoj vzdělávacích institucí, využívání ICT ve vzdělávání), společná práce na některých studijních materiálech apod. Ústav pedagogických věd FF MU se dosud angažoval zejména ve sdílení zkušeností z oblasti řízení škol a vzdělávání, učitelského vzdělávání i ICT ve vzdělávání. Vedle účasti autorů této zprávy na několikadenním odborném semináři v Taškentu ústav mimo jiné zorganizoval dvě studijní návštěvy skupin pracovníků uzbeckých univerzit v České republice (jednu zaměřenou na organizační struktury učitelského vzdělávání, druhou na využívání ICT ve vzdělávání). Český partner projektu, Ústav pedagogických věd FF MU, sehrává významnou roli i jako jistý prostředník mezi západoevropskou a uzbeckou stranou. Naše starší zkušenosti z doby tzv. socialismu i aktuální zkušenosti z poměrně intenzivní a již déletrvající spolupráce s řadou západoevropských partnerů usnadňují v rámci projektu vzájemné porozumění jednotlivých stran v některých kulturně i jinak náročnějších situacích.

Je zřejmé, že při práci na projektu, který je zaměřen na potřeby partnera z geografické oblasti Střední Asie, je třeba vzít v potaz přinejmenším některé specifické momenty. Uzbekistán patří k zemím, které poměrně nedávno (v roce 1991) získaly nezávislost. Jeho vzdělávací systém se nachází v procesu přeměny ze sovětského systému v osobitý systém orientovaný národně a deklarující reflexi trendů moderního školství. Kulturní kořeny současné uzbecké společnosti přitom sahají až k vrcholným obdobím islámské kultury a vzdělanosti. Dnes se tak 88 % obyvatel Uzbekistánu hlásí k sunnitskému islámu v jeho mírné podobě¹. Tyto a mnoho dalších faktorů hrají významnou roli při rozvíjení spolupráce v tak kulturně a sociálně citlivých sférách, jakými školství a vzdělávání bezpochyby jsou. Přes zřejmé rozdíly ve „startovní čáře“ je snahou protagonistů projektu dbát na to, aby byla spolupráce založena na partnerství (zásadním principu rozvojové spolupráce²), respektu vůči pluralitě názorů a citlivém předcházení hodnotovým konfliktům, a aby jasným hodnotovým základem spolupráce zůstaly principy demokracie a rovnosti.

Projekt úspěšně pokračuje a na jeho základě již vznikají další iniciativy neformální skupiny pracovníků zainteresovaných evropských univerzit spolupracujících s uzbeckými vzdělávacími institucemi. Ústav pedagogických věd FF MU je mezi nimi.

V zájmu ilustrace a doplnění výše uvedeného nyní zařazujeme text o informačně-vzdělávacím portálu pedagogického vysokého školství v Uzbekistánu, tedy

¹ Srov. Taškent jako centrum islámské kultury v r. 2007. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí, 2007 [cit. 2007-01-06]. Dostupné z <<http://www.mzv.cz/wwwo/default.asp?id=45747&ido=1477&idj=1&amb=74&ParentIDO=1477>>.

² KAPLAN, M., PAZDERKA, J., STOJANOV, R., VOLFOVÁ, A., VYŠANSKÁ, R.. *Humánitární pomoc a rozvojová spolupráce*. Praha: Člověk v tísni, 2005. [cit. 2007-01-06]. Dostupné z <<http://www.rozvojovka.cz/odbortext.php?co=rs&id=2>>.

o jednom z prostředků, který vnímají uzbečtí kolegové jako klíčový pro budoucí podporu rozvoje učitelského vzdělávání v Uzbekistánu. Text připravil pro tento sborník rektor Státní pedagogické univerzity v Taškentu, Uzokboy Begimkulov.